

Wstęp do Językoznawstwa

Prof. Nicole Nau
UAM, IJ, Językoznawstwo Komputerowe

Pierwsze zajęcie

06.10.2015

Informacje

- Sylabus oraz aktualne informacje o zajęciach można znaleźć tu:

http://naunicol-e.home.amu.edu.pl/?page_id=403

- Dyżur: wtorek 15-17, gabinet: 205
- Wymagania do zaliczenia:
 - aktywny udział, przygotowanie
 - 3 prace domowe (60% oceny)
 - test zaliczeniowy (40% oceny)

Tematyka zajęć

- A. Język i językoznawstwo (4 x, październik)
 - Przedmiot, metody i cele badań językoznawczych
 - Języki świata
- B. Działy językoznawstwa i struktury językowe (7)
 - Fonetyka i fonologia
 - Morfologia i składnia
 - Semantyka i pragmatyka
- C. Językoznawstwo plus... (2, styczeń)
 - Język w człowieka (... psychologia, medycyna...)
 - Język w społeczeństwie (...socjologia, polityka...)

(języko)znawstwo czyli: co charakteryzuje dyscyplinę naukową?

- Przedmiot badań: język (a co to jest? =>)
- Materiał badawczy (=>)
- Zagadnienia (problemy) badawcze (co?)
- Metody badawcze (jak?)
- Cele badawcze (dla czego?)

Ile lat ma językoznawstwo jako dyscyplina?

100 lat, 100 lat...

Ferdinand de Saussure (1857 – 1913)

Cours de linguistique générale (1916, wyd. Charles Bally i Albert Sechehaye, współpracą z Albertem Riedlingerem)

Kurs językoznawstwa ogólnego (1991, 2007 PWN, przekład 1961, komentarze nowe)

Uwaga!

To nie monografia napisana przez Saussure!
Książka zawiera nie tylko oryginalne pomysły
jednego człowieka!

=> popularyzacja pomysłów, które w tym czasie były
aktualne; inni postaci:

- Georg **von der Gabelentz** (1840-1893); książka:
Die Sprachwissenschaft (Językoznawstwo) 1891
- Jan **Baudouin de Courtenay** (1845-1929), polak
pracujący głównie w Rosji

Kurs... Saussure'a:

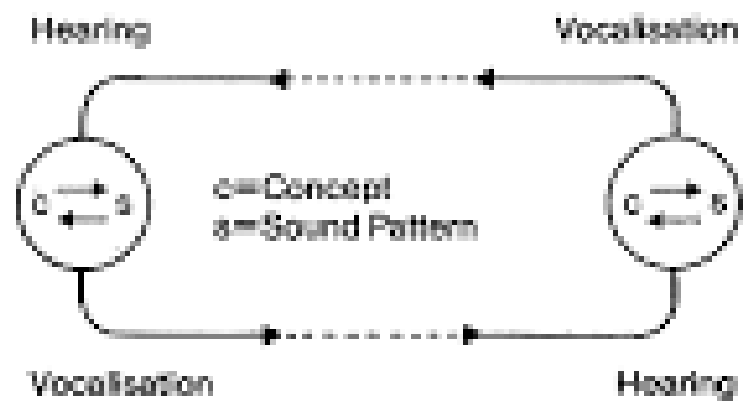
Przedmiot i materiał językoznawstwa

"**Materiał** językoznawstwa stanowią w pierwszym rzędzie wszystkie przejawy mowy ludzkiej, czy to chodzi o dzikie ludy, czy o narody cywilizowane, o epoki archaiczne, klasyczne czy schyłkowe, przy czym w każdym okresie należy brać pod uwagę nie tylko mowę poprawną, "język wykwinny", ale wszystkie bez wyjątku formy ekspresji. I to jeszcze nie koniec: ponieważ mowa najczęściej wymyka się spod obserwacji, językoznawca musi się zająć także tekstami pisanymi, gdyż tylko one pozwolą mu poznać języki oddalone w czasie lub przestrzeni." s. 33

Co w tym fragmencie jest aktualne do dziś? Co już nie?

- wszystkie języki mają tę samą wartość dla lingwista (ale: nie ma "dzikich języków", "dzikich ludów");
- wszystkie formy mają wartość, nie ma "dobrych" / "złych" języków lub odmian języka;
- badamy język mówiony i pisany; język mówiony jest pierwotny
- A dzisiaj nie tylko teksty pisane „pozwolą poznać języki oddalone w czasie lub przestrzeni”!

Gdzie jest język?

Język...

„Jest to skarb złożony dzięki praktyce mówienia w osobach należących do tej samej społeczności, przy czym system gramatyczny istnieje potencjalnie w każdym mózgu lub raczej w mózgach ogółu jednostek: w żadnej z nich bowiem nie jest kompletny; w pełni istnieje tylko w zbiorowości.” s. 40-41

Do myślenia / dyskusji

"Oddzielając język od mówienia, oddzielamy tym samym:

a) to, co społeczne, od tego, co indywidualne;
b) to, co istotnie, od tego, co uboczne i mniej lub bardziej przypadkowe." s. 41

- Czy naprawdę mówienie jest wcale indywidualne?
- Czy jest przypadkowe?
Jak „mniej lub bardziej”?

Podsumowanie

Saussure odróżnia

- Mowa (*langage*)
- Język (*langue*)
- Mówienie (*parole*)

Przedmiotem językoznawstwa dla niego jest **język**
(i tylko język).

A dla nas?

„Had corpus linguistics been a concept with which Saussure was familiar, he would no doubt have dismissed it as dealing with *parole* rather than with *langue*.“ (Bauer 2007: 42)